

Premenenie

Text: Evanjelium podľa Marka 9,1-9: *O šesť dní vzal Ježiš so sebou Petra, Jakuba a jeho brata Jána a vyviedol ich na vysoký vrch, kde boli sami. Tam sa pred nimi premenil: tvár sa mu zaskvela sťa slnko a rúcho mu zbelelo ako svetlo. A hľa, zjavil sa im Mojžiš a Eliáš a rozprávali sa s ním. Peter na to povedal Ježišovi: „Pane, je dobre, že sme tu. Ak chceš, urobím tu tri stany: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi.“ Kým ešte hovoril, zahalil ich jasný oblak a vtom bolo z oblaku počuť hlas: „Toto je môj milovaný Syn, ktorého som si obľúbil. Jeho počúvajte!“ Keď to učeníci počuli, padli na tvár a veľmi sa báli. Ježiš však prišiel, dotkol sa ich a povedal: „Vstaňte a nebojte sa!“ Keď pozdvihli oči, nevideli nikoho, iba samého Ježiša. Keď schádzali z vrchu, prikázal im Ježiš: „Nehovorte nikomu o tom videní, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.“*

Úvod

Petrovo vyznanie, že Ježiš je Kristus, zaslúbený Mesiáš prichádza v momente, keď Pán Ježiš začína smerovať do Jeruzalema, aby zomrel na kríži. Pán Ježiš preto tri krát hovorí učeníkom o tom, že musí trpieť a zomrieť (Mk 8,31; Mk 9,31 a Mk 10,33). Pre učeníkov bolo veľmi ťažké pochopiť, že spása človeka a v ich ponímaní záchrana a obnova Izraela sa udeje skrze smrť Mesiáša. Mesiáš má predsa večne vládnuť, nie zomrieť! Prorok Izaiáš hovorí o Mesiášovi, že „na jeho pleciach bude spočívať vláda a jeho meno bude Obdivuhodný radca, Mocný Boh, Večný Otec, Knieža pokoja. Miera jeho vlády a pokoj nebude mať konca na Dávidovom tróne a v jeho kráľovstve, ktoré upevní a posilní právom a spravodlivosťou odteraz až naveky.“ (Iz 9,5-6) (porovnaj Dan 7,14) Slová Izaiášovho proroctva nepochybne platia, ale učeníci nevedeli pochopiť a prijať, že chlapec z 9. kapitoly proroka Izaiáša (Iz 9,5) a trpiaci služobník, Ebed Jahve z 53. kapitoly, sú tou istou osobou. Napriek tomu, že dnes už poznáme naplnenie proroctiev o Mesiášovi, téma utrpenia a radikálneho nasledovania Pána Ježiša Krista, znova a znova preveruje podstatu aj našej viery.

Aká bola odpoveď učeníkov na predpoveď Ježišovho utrpenia? Po prvej predpovedi utrpenia, Peter začal dohovárať Ježišovi, že sa mu to nesmie stať. Po druhej predpovedi utrpenia a Ježišovej smrti sa učeníci medzi sebou dohadovali, kto je z nich väčší. A po tretej predpovedi utrpenia (bolo to tesne pred triumfálnym vjazdom do Jeruzalema) prichádzajú za Ježišom Zebedejovi synovia Jakub a Ján s prosbou, aby ich Ježiš posadil vo svojej sláve vedľa seba. Po tom, čo boli svedkami Ježišovho premenenia sa na vrchu, ich požiadavka nie je šokujúca, ale poukazuje na nepochopenie udalosti premenenia sa. Ježiš celý rozhovor ukončuje a ku podstate svojho poslania sa vracia slovami: „Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby sám slúžil a dal svoj život ako výkupné za mnohých.“ (Mk 10,45)

Asi najlepšie očakávania a myslenie Ježišových učeníkov vystihujú dvaja z nich, ktorí po Ježišovom ukrižovaní (napriek zvestiam o jeho zmŕtvychvstaní), odchádzajú z Jeruzalema do Emauz a sklamane hovoria o Ježišovej smrti: „A my sme dúfali, že on vykúpi Izrael. Dnes je však už tretí deň, ako sa to všetko stalo.“ (Lk 24,17-21)

Pán Ježiš dobre vedel, že učeníci nevedia pochopiť význam a zmysel jeho smrti. Necháпали, že na kríži Ježišovou smrťou a vzkriesením bol diabol porazený na hlavu. Na kríži dal Boh diablovi možnosť zničiť Ježiša. Dostal možnosť použiť svoju najsilnejšiu zbraň – smrť, ale pri vzkriesení diabol musel uznať, že ani to najsilnejšie čo má, nie je dost silné na Božiu porážku. V Ježišovej

„slabosti“ sa prejavila podstata Božej sily. Ježiš na kríži a pri vzkriesení tak otvoril cestu večného života pre svojich nasledovníkov, ktorí spolu s ním zomierajú. Apoštol Pavol to vyjadruje slovami: „Kristus však bol vzkriesený z mŕtvych ako prvotina tých, čo zomreli. Lebo ako skrze človeka prišla smrť, tak prišlo skrze človeka aj zmŕtvychvstanie. Lebo ako v Adamovi všetci zomierajú, tak aj v Kristovi budú všetci oživení;“ (1. Kor 15,20-22)

Po Petrovom vyznaní, že Ježiš je Kristus a následnom Ježišovom predpovedaní jeho smrti, museli byť učeníci zmätení. Pán Ježiš najprv nazýva Petra satanom (Mk 8,33), pozýva ich ku neseniu kríža, čo znamenalo hroznú smrť. Čo sa so s tým Ježišom deje!?

Na hore premenenia

O šesť dní vzal Ježiš so sebou Petra, Jakuba a jeho brata Jána a vyviedol ich na vysoký vrch, kde boli sami. Tam sa pred nimi premenil: tvár sa mu zaskvela sťa slnko a rúcho mu zbelelo ako svetlo.

Ježiša na ceste na kríž čakal už len jeden vrch. Premenenie sa na vrchu je tak protipólom Olivovej hory a zápasu v Getsemanskej záhrade. Premenenie sa na vrchu však nie je protipólom Ježišovej ľudskej podstaty, práve naopak, pred tým, než bude (viď Iz53,3-5) opovrhnutý, opustený ľuďmi, trpieť v bolestiach, pred tým, než bude jeho ľudské telo znetvorené bičovaním a ukrižovaním až tak, že si ľudia zakrývajú tvár (Iz 53,3), Ježiš vyjavuje svoju pravú podstatu. On je Boh v tele, a hoci sa svojej slávy, ktorú mal v nebi na určitý čas vzdal a „zriekol sa jej, keď vzal na seba podobu služobníka a stal sa podobný ľuďom a podľa vonkajšieho zjavu bol pokladaný za človeka, ponížil sa a stal sa poslušným až na smrť, a to smrť na kríži,“ (Fil 2,6-8) stále platí, že sa jedná o toho Baránka, ktorému celé nebo volá „mohutným hlasom: „Hoden je Baránok, ktorý bol zabitý, prijať moc, bohatstvo, múdrosť, silu, česť, slávu a dobrorečenie.“ A všetko tvorstvo na nebi, na zemi, pod zemou i na mori a všetko, čo je v nich, som počul volať: „Sediacemu na tróne a Baránkovi dobrorečenie, česť, sláva a moc na veky vekov.“ (Zj 5,12-13)

Sám apoštol Peter mnoho rokov neskôr, udalosť premenenia sa na vrchu hodnotí slovami: „Keď sme vás oboznamovali s mocou a príchodom Pána Ježiša Krista, nepridržiali sme sa nejakých vymyslených báji, lebo sami sme boli očitými svedkami jeho velebnosti. Veď prijal česť a slávu od Boha Otca, keď mu z velebnej slávy zaznel takýto hlas: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám zaľúbenie.“ Tento hlas sme počuli prichádzať z neba my, ktorí sme s ním boli na svätom vrchu, a tak sa prorocké slovo stalo pre nás pevnejším. Dobro robíte, keď naň upierate svoj zrak ako na lampu, ktorá svieti na temnom mieste, až kým nesvitne deň a nevyjde vám v srdciach zornička.“ (2. Pet 1,16-19)

Pán Ježiš v oslávenom tele je predzvesťou aj našej slávy a ukážkou našej pravej podstaty, ktorú síce teraz nevidíme a nezažívame, ale máme ju v Pánovi Ježišovi Kristovi. V čase skúšok, utrpenia a smrti je pre veriaceho (a jeho vieru) priam až životne dôležité uprieť svoj zrak na osláveného Ježiša. Príbeh Štefanovej smrti je toho asi najlepším dôkazom: „Ale on, plný Ducha Svätého, uprene sa zahľadel na nebo, videl Božiu slávu a Ježiša stáť po pravici Boha a povedal: „Hľa, vidím otvorené nebo a Syna človeka stáť po pravici Boha.“ Tu skríkli mohutným hlasom, zapchávali si uši a súhlasne sa vrhli na neho. Vyhnali ho za mesto a kameňovali ho. Svedkovia si odložili šaty k nohám mládenca, ktorý sa volal Saul. A kameňovali Štefana, ktorý volal slovami: Pane Ježišu, prijmi môjho ducha.“ (Sk 7,55 - 59)

Od momentu prvého hriechu sa nachádzame vo vojne. Satan a jeho služobníci budú stále na nás útočiť a to o to viac, čím bude bližšie ich definitívne zničenie. Bude nám niekedy ťažko, bude to bolieť, ale nezabúdajme na to, kto je v skutočnosti „tento Ježiš“.

Mojžiš a Eliáš

A hľa, zjavil sa im Mojžiš a Eliáš a rozprávali sa s ním. Peter na to povedal Ježišovi: „Pane, je dobre, že sme tu. Ak chceš, urobím tu tri stany: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi.“ Kým ešte hovoril, zahalil ich jasný oblak a vtom bolo z oblaku počuť hlas: „Toto je môj milovaný Syn, ktorého som si obľúbil. Jeho počúvajte!“

Mojžiš s Eliášom v príbehu premenenia sa nepochybne predstavujú zástupcov zákona a prorokov. Podľa dovetku evanjelistu Lukáša: *„hovorili o jeho odchode, ktorý sa mal naplniť v Jeruzaleme.“* (L 9,31) Udalosť premenenia sa Ježiša na vrchu nás však privádza ku niečomu novému, čo Pán Ježiš vyjadruje slovami: *„Zákon a Proroci sú až po Jána. Odvtedy sa zvestuje Božie kráľovstvo“* (Luk 16,16) Pán Ježiš v kázni na vrchu hovorí, že *„neprišiel zrušiť Zákon alebo Prorokov“* (Mt 5,17), ale naplniť. V Božom zákone je vyjavená Božia podstata a proroci nehovoria o ničom inom, len znova a znova o Božom charaktere. Apoštol Pavol udalosť ukrižovania, o ktorej hovorili Mojžiš s Eliášom rozvíja ešte podrobnejšie: *„Kristus nás vykúpil spod kliatby Zákona tým, že sám sa stal kliatbou za nás, lebo je napísané: Prekliaty je každý, kto visí na dreve, (Gal 3,13). Boh cez obeť Pána Ježiša na kríži „vymazal dlžobný úpis, ktorý svojimi nariadeniami svedčil proti nám, a úplne ho zrušil tým, že ho pribil na kríž. Odzbrazil a verejne odhalil kniežatstvá a mocnosti a cez Krista nad nimi zvíťazil.“* (Kol 2,14-15) Na vrchu premenenia stoja vedľa Pána Ježiša zákon (Mojžišov) aj proroci. Boh Otec však jasne hovorí: *„Toto je môj milovaný Syn, ktorého som si obľúbil. Jeho počúvajte!“* V Ježišovi sa naplňa zákon aj proroci, sám Pán Ježiš Kristus sa stáva našim Novým zákonom milosti. Apoštoli tak dostávajú jasný pokyn z neba – upriamte svoj zrak na Pána Ježiša Krista, už len jeho počúvajte. Slovo sa stalo telom. List Hebrejom začína slovami: *„Mnoho ráz a rozličným spôsobom hovoril kedysi Boh otcom ústami prorokov. V týchto posledných dňoch prehovoril k nám v Synovi, ktorého ustanovil za dediča všetkého a cez ktorého stvoril aj svet. On je odlesk jeho slávy a obraz jeho podstaty“* Ak hľadáme na Ježiša, vidíme omnoho viac, ako všetky proroctvá a celý (Mojžišov) zákon.

Mojžiš a Eliáš majú mnoho spoločného s celou situáciou aj z iného pohľadu. Keď Mojžiš zavraždil Egyptana uteká na púšť. Ide mu o život (2. M 2,15) a nemá pred sebou dobrú budúcnosť. Z príslušníka kráľovského dvora sa behom krátkej doby stáva utečenec (2.M 2:22) a potom pastier oviec. Nič nenasvedčuje tomu, že by sa to malo niekedy zmeniť. Po tom, čo vykonal Eliáš súd nad Izraelom a modlármí na vrchu Karmel (pozri 1. Kr 18. kap) dostal od Jezábel jedinou odpoveď – zabijem ťa! (1. Kr 19,2). Tak ako Mojžiš, aj Eliáš uteká na púšť. Obaja, Mojžiš aj Eliáš prichádzajú na vrch Choreb, obaja sú utečencami, obaja sú v krízovej situácii, ktorá sa však nečakane mení pri stretnutí sa so svätým Bohom. Znova a znova sa dostávame ku jedinému, že jediným riešením bezvýchodiskových situácii je stretnutie sa s Bohom. Zahľadanie sa na jeho slávu. Ako ľudia posudzujeme život aj situácie, ktoré nás stretávajú ľudskými očami. Pán Ježiš na vrchu premenenia nám však ukazuje svoju nadprirodzenú, ale pritom stále ľudskú podstatu. Na to nikdy nezabudnime!

Metamorfóza

Evanjelista Marek samotnú udalosť premenenia sa opisuje slovom metamorfóza. V Biblii sa vyskytuje len na štyroch miestach, u evanjelistu Matúša, Marka a neskôr apoštol Pavol používa

tento termín na dvoch miestach, ktoré vnútorne súvisia s udalosťami Ježišovho premenenia sa a následne ukrižovania. Apoštol Pavol hovorí, že Kristovi získavame nový život: „*Povzbudzujem vás teda, bratia, pre Božie milosrdenstvo, aby ste odovzdávali svoje telá ako živú, svätú, Bohu príjemnú obetu, ako vašu rozumnú službu Bohu. A nepripodobňujte sa tomuto svetu, ale premeňte sa obnovením zmýšľania, aby ste vedeli rozoznať, čo je Božia vôľa, čo je dobré, čo mu je príjemné, čo je dokonalé.*“ (Rim 12,1-2) Tak, ako Pán Ježiš vyjavuje učeníkom svoju pravú podstatu, aj my, jeho nasledovníci, získavame túto jeho podstatu, ktorá sa prejavuje v úplnej zmene hodnôt, sebaobetovaní sa, zomieraní starému životu a v nadprirodzenej premene zmýšľania. Jedná sa o niečo tak radikálne iné, odlišné od tohto sveta ako Ježišova žiariaca, premenená tvár v porovnaní s učeníkmi. Apoštol Pavol v 2. liste Korinským o našej vnútornej premene - metamorfóze hovorí: „*No keď sa hocikto obráti k Pánovi, závoj je odňatý. Pán je Duch, a kde je Pánov Duch, tam je sloboda. Keď my všetci s odhalenou tvárou akoby v zrkadle pozeráme na slávu Pána, premieňame sa na taký istý obraz v stále väčšej sláve — a to všetko mocou Pána, ktorý je Duch.*“ (2. Kor 3,16-18)

Nehovorte to nikomu ...

„Nehovorte nikomu o tom videní, kým Syn človeka nevstane z mŕtvych.“

Celá udalosť premenenia sa na vrchu končí príkazom Pána Ježiša, aby učeníci nehovorili o tejto udalosti, kým nezomrie a nevstane zmŕtvych. Neuverili by v Ježiša mnohí, ak by videli jeho slávu a moc? Apoštol Pavol nám v predchádzajúcej časti hovoril, že ak „*pozeráme na slávu Pána, premieňame sa na taký istý obraz*“. Znova a znova sa dostávame do momentu, keď učeníci nevedeli pochopiť, že spása prichádza cez smrť Pána Ježiša Krista. Nepochybne, Pán Ježiš Kristus príde v moci sa sláve, vtedy však už bude na záchranu neskoro. Viera v Pána Ježiša nie je zo zázrakov ale z počutia (Rim 10,17). Apoštol Ján hovorí o podobnej situácii: „*Hoci pred nimi Ježiš urobil toľké znamenia, neuverili v neho, aby sa naplnilo slovo, ktoré povedal prorok Izaiáš: Pane, kto uveril nášmu kázaniu a komu bolo zjavené Pánovo rameno?*“ (J 12, 37-38). Cituje tu slová proroka Izaiáša, z 53. kapitoly, z piesne o Ebed Jahve, ktoré sa nás pýtajú, či pri pohľade na umučeného a znetvoreného Krista, dokážeme uveriť, že je Mesiáš. „*Ved' slovo o kríži je bláznovstvom pre tých, čo sú na ceste k záhube, nám však, ktorí smerujeme k spáse, je Božou mocou.*“ (1. Kor 1,18), hovorí apoštol Pavol. Pán Ježiš v inom príbehu o boháčovi a Lazarovi hovorí, že ak neuveríme zákonu a prorokom (Mojžiš a Eliáš, viď L 16,28-31), nepresvedčí nás ani to, ak by niekto vstal zmŕtvych (Ježiš). Viera prichádza jedine cez Písmo a jeho oživovanie Duchom Svätým. Pán Ježiš sa neobáva vyjadriť svoju slávu a moc, ale vie, že premenenia sa na hore bez viery sa stáva len lacnou atrakciou, pre duchovných zvedavcov, ktorým nejde o hlboký vzťah s Kristom. Znova a znova sa dostávame ku Ježišovým slovám o jeho nasledovaní: „*Ak ma niekto chce nasledovať, nech zaprie sám seba, vezme svoj kríž a nasleduje ma.*“ (Mk 8,34)

Záver

Keď Pán Ježiš začína verejne slúžiť, pri jeho krste prehovára Otec z neba: „*Ty si môj milovaný Syn, v tebe mám zaľúbenie.*“ (Mk 1,11). Keď Pán Ježiš odchádza z Galilei a smeruje do Jeruzalema, aby tam zomrel na kríži, na hore premenenia znova zaznieva Otcov hlas: „*Toto je môj milovaný Syn, ktorého som si oblúbil. Jeho počúvajte!*“ (Mk 9,7). Krst, premenenie Pána Ježiša na hore a Večera Pánova / obeť Pána Ježiša tvoria jeden vnútorne prepojený celok. Otec z neba sa prihovára ku Synovi, Syn oslavuje Otca a Otec Syna (viď J 17,1-4). Do tohto láskyplného spoločenstva Otca, Syna a Ducha Svätého sme povolaní aj my. Do tohto spoločenstva lásky

vstupujeme skrze vieru v Pána Ježiša Krista, krst a poslušné nasledovanie nášho Pána. Apoštol Pavol nám o tom hovorí: „Alebo neviete, že všetci, čo sme boli pokrstení v Krista Ježiša, boli sme pokrstení v jeho smrť? Krstom sme teda spolu s ním boli pochovaní v smrti, aby sme tak, ako bol slávou Otca vzkriesený z mŕtvych Kristus, aj my kráčali v novote života. Ak sme s ním zjednotení podobnosťou jeho smrti, budeme s ním zjednotení aj vo vzkriesení. Veď vieme, že náš starý človek bol spolu s ním ukrižovaný, aby bolo zneškodnené telo hriechu, aby sme už viac neboli otrokmi hriechu. Lebo kto zomrel, stal sa slobodným od hriechu. Veríme, že ak sme zomreli s Kristom, spolu s ním budeme aj žiť. Veď vieme, že Kristus, vzkriesený z mŕtvych, už viac nezomiera, smrť už viac nad ním nepanuje. Totiž smrťou, ktorou zomrel, zomrel pre hriech raz navždy, ale život, ktorý žije, žije Bohu. Tak aj vy usudzujte, že ste mŕtvi hriechu, ale žijete Bohu v Ježišovi Kristovi. (Rim 6,3-11)

Od momentu premenenia Pána Ježiša na vrchu, jeho smrti na kríži a zmŕtvychvstání, vieme kde ideme, aká slávna budúcnosť je pre nás pripravená. Áno, na tomto svete máme utrpenie a čaká nás aj fyzická smrť, ale ten, kto zomrel spolu s Kristom žije už dnes v jeho slávnej prítomnosti, ktorá bude v nebi ešte slávnejšia. Upríme naše pohľady na osláveného Krista, ktorý sa nikdy nevzdal svojho osláveného, ľudského tela, zjednotenia sa s nami vo všetkom.